

Studia Bezpieczeństwa Narodowego
Zeszyt 27 (2023)
ISSN 2028-2677, s. 33-44
DOI: 10.37055/sbn/162236

Instytut Bezpieczeństwa i Obronności
Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania
Wojskowa Akademia Techniczna
w Warszawie

National Security Studies
Volume 27 (2023)
ISSN 2028-2677, pp. 33-44
DOI: 10.37055/sbn/162236

Institute of Security and Defense
Faculty of Security, Logistics and Management
Military University of Technology
in Warsaw

WYBRANE WOJSKOWE ŚRODKI TRANSPORTU JAKO WAŻNA CZĘŚĆ WYDATKÓW OBRONNYCH POLSKI W LATACH 2012-2022

SELECTED MILITARY TRANSPORT AS AN IMPORTANT PART OF POLAND'S DEFENSE EXPENDITURE IN 2012-2022

Ewa Brożyna

ORCID: 0000-0001-7030-3152
Wojskowa Akademia Techniczna
ewa.brozyna@wat.edu.pl

Abstrakt. Każdego roku Polska przeznaczająca fundusze na utrzymanie i modernizację wojska. Celem artykułu jest analiza zmian wielkości oraz struktury wydatków obronnych Polski na przestrzeni lat 2012-2022, ze szczególnym uwzględnieniem wydatków na wojskowe środki transportowe. Przewidziana zostanie również prognoza wielkości wydatków obronnych na najbliższe lata. Podjęcie niniejszego tematu wydaje się zasadne ze względu na to, że w związku z agresją Rosji na Ukrainie polityka obronna państw członkowskich NATO, w tym również Polski, dynamicznie się zmienia. Widoczny jest wyraźny trend do zwiększania wydatków obronnych i rozbudowy potencjału wojskowego, a także do modernizacji technicznej wojska. W dalszej części artykułu zaprezentowane zostały również wybrane zamówione lub niedawno pozyskane środki transportowe dla Wojska Polskiego. Artykuł ma charakter przeglądowy i został przygotowany w oparciu o analizę dokumentów źródłowych, literaturę przedmiotu oraz dane statystyczne. W pracy przyjęto następujące hipotezy badawcze: Wydatki obronne Polski mają tendencję wzrostową. Wojskowe środki transportowe stanowią ważną część wydatków obronnych Polski. W ostatnich latach Polska pozyskuje nowoczesne wojskowe środki transportu. Pozyskiwanie śmigłowców wojskowych to ważny cel, na który przeznaczane są wydatki obronne Polski. Wydatki obronne Polski w najbliższych latach będą zwiększane. Wszystkie hipotezy postawione w niniejszym artykule znalazły potwierdzenie. Szczegółowa analiza dowiodła, że wydatki obronne Polski mają tendencję wzrostową, a ważną część tych wydatków stanowią wojskowe środki transportowe, w tym zwłaszcza śmigłowce wojskowe. Dowiedziono też, że w ostatnich latach Polska podpisała wiele kosztownych umów na pozyskanie nowoczesnych wojskowych środków transportowych. Wszystko wskazuje na to, że w najbliższej przyszłości nadal widoczny będzie trend wzrostowy wydatków obronnych Polski. Można spodziewać się też, że pozyskiwane będą nowe środki transportowe, a dotychczasowe modernizowane.

Słowa kluczowe: wydatki obronne, modernizacja techniczna wojska, wydatki wojskowe, wojskowe środki transportu, śmigłowce wojskowe

Abstract. Every year Poland allocates funds for the maintenance and modernization of the army. The aim of the article is to analyze changes in the size and structure of Poland's defense spending over the years 2012-2022, with particular emphasis on spending on military means of transport. A forecast of the amount of defense spending for the coming years will also be presented. Taking up this topic seems justified due to the fact that in connection with Russia's aggression in Ukraine, the defense policy of NATO member states, including Poland, is changing dynamically. There is a clear trend towards increasing defense spending and expanding military potential, as well as towards technical modernization of the army. The further part of the article also presents selected ordered or recently acquired means of transport for the Polish Army. The article is of a review character and has been prepared on the basis of an analysis of source documents, literature on the subject and statistical data. The following research hypotheses were adopted in the work: Poland's defense spending has an upward trend. Military transport means constitute an important part of Poland's defense expenditure. In recent years, Poland has been acquiring modern military means of transport. The acquisition of military helicopters is an important goal for which Poland's defense spending is allocated. Poland's defense spending will be increased in the coming years. All hypotheses put forward in this article have been confirmed. A detailed analysis has shown that Poland's defense expenditures have an upward trend and an important part of these expenditures are military means of transport, in particular military helicopters. It has also been proven that in recent years Poland has signed many costly contracts for the acquisition of modern military means of transport. Everything indicates that the upward trend in Poland's defense spending will continue to be visible in the near future. It can also be expected that new means of transport will be acquired and the existing ones modernized.

Keywords: defense expenditures, technical modernization of the army, military spending, military means of transport, military helicopters

Wprowadzenie

Zdecydowana większość państw zbudowała własną armię, która ma za zadanie strzec bezpieczeństwa kraju. Posiadanie sił zbrojnych wiąże się jednak z koniecznością ich utrzymywania i modernizowania, tak aby w każdym momencie gotowe były do przeciwstawienia się zagrożeniom. Pociąga to za sobą ogromne wydatki. W obecnym czasie, gdy jesteśmy świadkami agresywnej polityki Federacji Rosyjskiej, która dąży do wzmocnienia pozycji w globalnym układzie sił, kwestia posiadania silnej, odpowiednio wyszkolonej i wyposażonej armii nabiera jeszcze większego znaczenia. Mowa tutaj nie tylko o wyposażeniu w środki bojowe czy uzbrojenie, ale i w środki transportowe, bez których niemożliwa byłaby realizacja wielu zadań niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia skutecznych działań.

Celem niniejszej publikacji jest spojrzenie badawcze na kwestię wydatków obronnych Polski, ze szczególnym naciskiem na wydatkowanie pieniędzy na wojskowe środki transportowe. Poczyniona analiza pozwoli wysnuć wnioski na temat tego, jak prezentuje się struktura wydatków obronnych i jak duży udział mają w niej wydatki ponoszone na środki transportowe dla Sił Zbrojnych. Omawiane zagadnienie jest bardzo szerokie, gdyż środki transportowe, z których korzysta wojsko, to także środki sektora pozamilitarnego, które wykorzystywane są w ramach outsourcingu usług logistycznych w wojsku. W Rozporządzeniu Rady Ministrów (Rozporządzenie Rady

Ministrów z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie militaryzacji, Dz.U.2022.1198) w § 12 czytamy bowiem, że kierownik jednostki przewidzianej do militaryzacji współdziała z wójtami, burmistrzami lub prezydentami miast w zakresie przeznaczania środków transportowych, które mogą zostać pozyskane w ramach świadczeń na rzecz obrony oraz ustala sposób przyjęcia i rozdziału tych środków. Podjęcie analizy tak szerokiego zagadnienia byłoby trudne, dlatego w artykule skupiono się głównie na zakupach śmigłowców wojskowych, jako środków, które mają duże znaczenia z punktu widzenia obronności, a jednocześnie są kosztowne. W pracy przyjęto następujące hipotezy badawcze:

- Wydatki obronne Polski mają tendencję wzrostową.
- Wojskowe środki transportowe stanowią ważną część wydatków obronnych Polski.
- W ostatnich latach Polska pozyskuje nowoczesne wojskowe środki transportu.
- Pozyskiwanie śmigłowców wojskowych to ważny cel, na który przeznaczane są wydatki obronne Polski.
- Wydatki obronne Polski w najbliższych latach będą zwiększane.

Weryfikacja literatury

Obowiązek rozwoju Sił Zbrojnych wynika z Ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie ojczyzny, Dz.U.2022.0.2305). W art. 40 czytamy, że na finansowanie potrzeb obronnych RP przeznaczane są corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż 2,2% PKB (stan na 2022 rok), natomiast w roku 2023 i w latach kolejnych ma to być co najmniej 3% PKB. Kwestię wydatków obronnych reguluje także ustawa budżetowa, która przygotowywana jest na każdy rok. Określa ona nieprzekraczalny limit wydatków, które mogą być przeznaczone na realizację celów obronnych państwa. Przykładowo, w roku 2023 zaplanowano wydatki obronne na poziomie 97,4 mld zł (Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r.).

W temacie wydatków ponoszonych na wojsko często spotykamy się z takimi pojęciami jak „wydatki wojskowe”, „wydatki obronne” czy „wydatki zbrojeniowe”. Należy wyraźnie zaznaczyć, iż nie są to pojęcia, których możemy używać zamiennie, gdyż każde z nich obejmuje szerszą lub węższą grupę wydatków. Wydatki obronne to środki pieniężne wydatkowane na obronność, czyli jeden z obszarów działalności państwa, którego celem jest zapobieganie i obrona przed różnego rodzaju zagrożeniami. Wydatki obronne dotyczą zarówno wojskowych, jak i cywilnych przedsięwzięć, które służą zapewnianiu bezpieczeństwa państwa. Można potraktować je więc jako rozchody publicznych środków pieniężnych na obronę narodową. Co ważne, można wykorzystywać je zarówno w ramach przygotowań obronnych w czasie pokoju, jak

i podczas działań wojennych. W terminologii jako wydatki obronne często określa się wydatki ministerstwa obrony narodowej danego państwa oraz wydatki na obronność ponoszone przez inne resorty lub finansowane ze źródeł publicznych. Wydatki obronne są więc szerokim pojęciem, a w ich skład wchodzi wydatki wojskowe i wydatki zbrojeniowe. Wydatki wojskowe to takie, które ponoszone są tylko i wyłącznie na siły zbrojne, natomiast wydatki zbrojeniowe to wydatki przeznaczone na zakup uzbrojenia oraz na prace naukowo-badawcze prowadzone w dziedzinie obronności (Radomycki, Płaczek, Wetoszka 2022, s. 126). Warto dodać, że wydatki wojskowe stanowią największą część wydatków obronnych – zazwyczaj około 75-85%, skąd najczęściej to właśnie one brane są pod uwagę w porównaniach międzynarodowych (Płaczek 2022, s. 82). Poziom wydatków wojskowych odzwierciedla bowiem wielkość, wyposażenie oraz poziom wyszkolenia sił zbrojnych, a tym samym określa siłę danego państwa na arenie międzynarodowej i politykę odstraszania militarnego. To, ile środków pieniężnych zostanie przeznaczone na obronność, przekłada się na stan bezpieczeństwa państwa (Stańczyk 2015, s. 113-114).

Wydatki obronne mogą być też definiowane jako całość wydatków państwa ponoszonych na funkcjonowanie sił zbrojnych, rozbudowę urządzeń obronnych, badania naukowe o charakterze wojskowym oraz utrzymanie gospodarki obronnej i infrastruktury (Oziębło, Bartosiewicz 2016, s. 148).

W praktyce pod terminem wydatki obronne mogą kryć się zarówno wydatki ponoszone na zasoby osobowe, jak i rzeczowe. Przeglądając raporty NATO (NATO 2022, s. 13-14) możemy natknąć się na podział wydatków obronnych na wydatki na:

- sprzęt – oraz badania, których celem jest rozwój tego sprzętu,
- personel – wynagrodzenia dla kadry wojskowej i cywilnej, a także emerytury,
- infrastrukturę – narodowe budownictwo wojskowe i infrastruktura wspólna NATO,
- pozostałe cele – np. wydatki operacyjne, konserwacja, wydatki na badania i rozwój.

Wydatki na sprzęt, w tym na środki transportu, z których korzysta wojsko, niewątpliwie stanowią ważną część całego budżetu określanego jako wydatki obronne. Świadczy o tym chociażby fakt, iż cyklicznie tworzone są tzw. Plany Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP. Najaktualniejszy został zatwierdzony 10 października 2019 roku i obejmuje plan wydatków na lata 2021-2035 z uwzględnieniem roku 2020 (<https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/524-miliardy-zlotych-na-modernizacje-wojska-polskiego-do-2035-roku>). Wydatki zakładane w ramach tego planu sięgają 524 miliardów złotych. Zostaną one przeznaczone na unowocześnienie i wymianę wyposażenia, z którego korzysta wojsko. Oprócz sprzętu typu satelity, drony czy wyrzutnie przeciwpancerne, wiele środków zostanie wydatkowanych na samoloty, wozy piechoty czy kołowe transportery opancerzone – KTO Rosomak. Niektóre modele samolotów, śmigłowców czy transporterów mogą zostać wykorzystane do transportowania rannych z pola walki albo do przewożenia zaopatrzenia lub

żołnierzy. Poniżej zaprezentowany został przegląd wybranych środków transportowych, które uwzględnione są w Planie Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2021-2035:

- **Śmigłowce AW149** – umowa na dostarczenie 32 takich śmigłowców wraz z pakietem logistycznym i szkoleniowym została podpisana 1 lipca 2022 roku, a wartość kontraktu opiewa na kwotę 8,25 mld zł brutto. Wykonawcą ma być Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” S.A. (<https://wydatki-obronne.pl/32-smiglowce-aw149/>). Omawiane śmigłowce mogą być wykorzystywane do transportowania żołnierzy (na pokład można zabrać do 19 osób), towarów, zaopatrzenia, do wsparcia pododdziałów z powietrza, a po odpowiednim wyposażeniu również do prowadzenia operacji ewakuacji, ratownictwa i poszukiwania w warunkach bojowych. Śmigłowiec osiąga prędkość do 313 km/h, a maksymalna masa startowa wynosi 8300 kg, ale może zostać zwiększona do 8600 kg (<https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/32-nowoczesnych-smiglowcow-aw149-dla-lotnictwa-wojsk-ladowych>).
- **Śmigłowiec S-70i BLACK HAWK** – 15 grudnia 2021 roku podpisano umowę na wartość 666 mln zł brutto dotyczącą pozyskania 4 takich śmigłowców. Dwa lata wcześniej również podpisano umowę na 4 sztuki i zostały one odebrane przez wojsko pod koniec 2019 roku. S-70i BLACK HAWK to wielozadaniowy śmigłowiec, spełniający rygorystyczne wymogi wojskowe. Może być wykorzystywany w misjach ofensywnych, przewozić ładunków, patrolach morskich, transporcie VIP-ów, MEDEVAC-u czy misjach bojowo-poszukiwawczych oraz ratunkowych. To śmigłowiec, z którego korzysta wojsko Stanów Zjednoczonych i armie w ponad 30 innych krajach (<https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/kolejne-smiglowce-black-hawk-trafiado-sil-zbrojnych-rp>). Warto też zwrócić uwagę, że wcześniej – 25 stycznia 2019 roku – zakupiono pierwsze cztery sztuki średnich S-70i Black Hawk. Zamówienie również opiewało na pokaźną kwotę 683,4 mln złotych brutto (<https://milmag.pl/umowa-na-kolejne-black-hawki-dla-wojsk-specjalnych/>).
- **Samolot transportowy C-130H HERCULES** – umowa na pozyskanie 5 samolotów tego typu o łącznej kwocie 14,3 mln dolarów amerykańskich została podpisana przez MON w kwietniu 2021 roku. To środki, którymi możliwy jest transport szerokiej gamy ładunków – począwszy od helikopterów i opancerzonych pojazdów aż po ładunki na paletach o łącznej masie maksymalnej 19 090 kilogramów. Nadają się także do transportowania ludzi – do 92 żołnierzy lub maksymalnie 64 spadochroniarzy. Samolot ten można użyć również podczas ewakuacji rannych, gdyż pomieści 74 pacjentów na noszach i 2 pracowników personelu medycznego (<https://www.rynek-lotniczy.pl/wiadomosci/pierwszy-lockheed-c130h-hercules-dotarl-do-polski-14982.html>).

- **KTO Rosomak WEM** – 1 grudnia 2022 roku Agencja Uzbrojenia zamówiła 29 wozów ewakuacji medycznej Rosomak-WEM. Zamówienie zostanie zrealizowane przez spółkę Rosomak wchodzącą w skład Polskiej Grupy Zbrojeniowej. Wartość tego zamówienia wynosi około 450 mln złotych brutto. Zakładany czas dostawy zamówionych pojazdów to lata 2024-2026. Polska posiada już 37 tego typu pojazdów, które zostały pozyskane w latach 2008-2011 w ramach wcześniejszych umów. Warto wiedzieć, że są to pojazdy, które doskonale sprawdzają się w ewakuacji rannych. Można transportować nimi osoby, które znajdują się na polu walki i są narażone na bezpośrednią styczność z przeciwnikiem. Już w trakcie przewozu można udzielać w nich pierwszej pomocy medycznej, np. dokonywać zaopatrzenia ran oraz zapewnić podtrzymanie podstawowych czynności życiowych. Wszystko to możliwe jest dzięki bogatemu wyposażeniu tych pojazdów. Mowa między innymi o instalacji elektrycznej do zasilania urządzeń medycznych, instalacji tlenowej z gniazdami tlenu i przepływomierzami, urządzeniach do odkażania i dezaktywacji, a także podstawowym sprzęcie ewakuacyjno-ratowniczym. KTO Rosomak-WEM wyposażony jest także w system wspomagania załadunku noszy. O bezpieczeństwo rannych i personelu medycznego dba system przeciwybuchowy, przeciwpożarowy, system ostrzegania i przeciwdziałania, a także system obrony przed bronią masowego rażenia (<https://mil-mag.pl/umowa-na-kolejne-wozy-ewakuacji-medycznej/#:~:text=KTO%20Rosomak-WEM%20przeznaczony%20jest%20do%20zbi%C3%B3rki%20rannych%20z,podstawowych%20czynno%C5%9Bci%20C5%BCyciowych%20przez%20za%C5%82og%C4%99%20pojazdu%20%28Przekazanie%20Rosomak%C3%B3w-S%29>).

Warto zaznaczyć, że modernizacja techniczna wojska obejmuje nie tylko zakup nowych, nowocześniejszych środków transportowych, ale także ulepszanie dotychczasowych. Przykładowo, w czerwcu 2022 zakończył się dialog techniczny pomiędzy MON a firmą Airbus Defence & Space S.A., który miał na celu uzyskanie od producenta informacji na temat możliwej modyfikacji oraz unifikacji samolotów transportowych C-295M CASA, które wojsko polskie posiada w liczbie 16 sztuk. Gdy Rada Modernizacji Technicznej zatwierdzi przygotowywane dokumenty, prawdopodobnie nastąpi modernizacja tych środków. Podobna modernizacja czeka też samoloty M28 Bryza, które eksploatowane są w Siłach Zbrojnych RP w różnych wersjach, np. z innym napędem lub wyposażeniem pokładowym. Celem modernizacji będzie unifikacja tych samolotów (<https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/powietrze/modernizacja-techniczna-wojska-polskiego-w-2022-roku-samoloty-transportowe/>).

Inwestowanie w nowoczesne wojskowe środki transportowe ważne jest również z punktu widzenia **standaryzacji NATO**. Jest to proces formowania, uzgadniania oraz przystosowania i aktualizacji norm, dzięki któremu państwa członkowskie mogą rozwijać wspólny potencjał wojskowy. Standardy te dotyczą nie tylko grupy

materiałowej, ale i operacyjnej oraz administracyjnej (Radomyski, Płaczek, Wetoszka 2022, s. 105). Standaryzacja NATO w obszarze materiałowo-technicznym obejmuje opracowywanie dokumentów określających wymogi techniczne obowiązujące w cyklu życia uzbrojenia oraz sprzętu wojskowego. Celem standaryzacji jest osiągnięcie i utrzymanie stanu jedności, kompatybilności oraz zamienności, co z kolei niezbędne jest do osiągnięcia pożądanego poziomu interoperacyjności (<https://cdissz.wp.mil.pl/pl/pages/pdioss-2017-11-20-i/>). W założeniach Strategii Sojuszu czytamy, że kluczowe funkcje mogą obejmować wspólne standardy i procedury w odniesieniu do logistyki, ćwiczeń oraz wyposażenia. Z kolei w dokumencie NATO zatytułowanym Defence Capabilities Initiative (DCI) przyjęto, że utrzymywanie operacji wielonarodowych wymaga zwrócenia uwagi m.in. na wyzwania związane z narastającym tempem zmian w technologii oraz na różnice czasowe we wdrażaniu przez sojuszników bardziej zaawansowanych rozwiązań (Dereń 2012, s. 27-28).

Metodyka badań

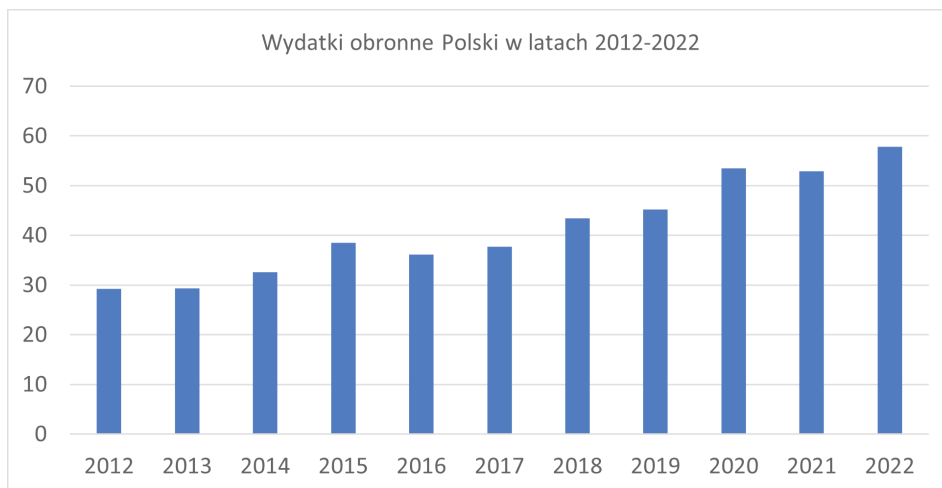
Celem badań była analiza zmian wielkości oraz struktury wydatków obronnych Polski na przestrzeni lat 2012-2022. W analizie tej skupiono się na wydatkach ponoszonych na wojskowe środki transportowe. Dokonano także przedstawienia prognozowanej wielkości wydatków obronnych w najbliższych latach. Zdaniem autora analiza taka może stanowić cenne źródło wiedzy w wymiarze naukowym, uświadamiając, jak wiele pieniędzy przeznaczanych jest na wojskowe środki transportowe, zwłaszcza jeśli weźmiemy pod uwagę, że w niniejszej publikacji zaprezentowano dane dotyczące wydatków jedynie na wybrane środki transportowe, a nie wszystkie, jakie aktualne są w posiadaniu Sił Zbrojnych. Idąc tym tokiem myślenia, publikacja ta uświadamia, jak duże znaczenie mają środki transportowe dla możliwości realizacji zadań wojskowych, a tym samym dla możliwości realizacji głównego celu, jaki stawiany jest przed Siłami Zbrojnymi – celu dotyczącego zapewnienia bezpieczeństwa militarnego kraju.

Do zbadania omawianego zagadnienia wykorzystano metodę analizy dokumentów źródłowych, której przeważającą część stanowiły źródła internetowe. Analizę oparto również na dostępnych raportach przedstawiających dane na temat wielkości i struktury wydatków wojskowych. Wszystko to miało na celu zweryfikowanie hipotez postawionych we wprowadzeniu do niniejszego artykułu.

Wyniki

Przy wcześniej omawianych środkach transportowych podane zostały wartości zamówień, jednak ocena, czy kwoty te stanowią dużą część rocznego budżetu

przeznaczanego na wydatki obronne, wymaga zestawienia tych wydatków na tle ogólnych rocznych wydatków obronnych. Wówczas możliwe będzie też określenie czy środki transportowe stanowią ważną część wydatków obronnych Polski. Poniżej dokonana została analiza wielkości wydatków obronnych na przestrzeni lat 2012-2022. Ogólnie można powiedzieć, że wydatki obronne to ważny cel, na który co roku przeznaczane jest kilkadziesiąt miliardów złotych z budżetu państwa. Analizując dokładne dane można zauważyć, że istnieje wyraźny trend zwiększania wydatków na obronność. Nie oznacza to, że w każdym kolejnym roku wydatki te są większe, niż w poprzednim, ale jeżeli porównamy wydatki w analizowanym w ramach niniejszego artykułu okresie, czyli wydatki z roku 2012 i wydatki z 2022 roku, wyraźnie widać, iż w 2022 roku są one niemalże o drugie tyle większe. Dokładnie obrazuje to zamieszczony poniżej rysunek 1. (<https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/524-miliardy-zlotych-na-modernizacje-wojska-polskiego-do-2035-roku>).

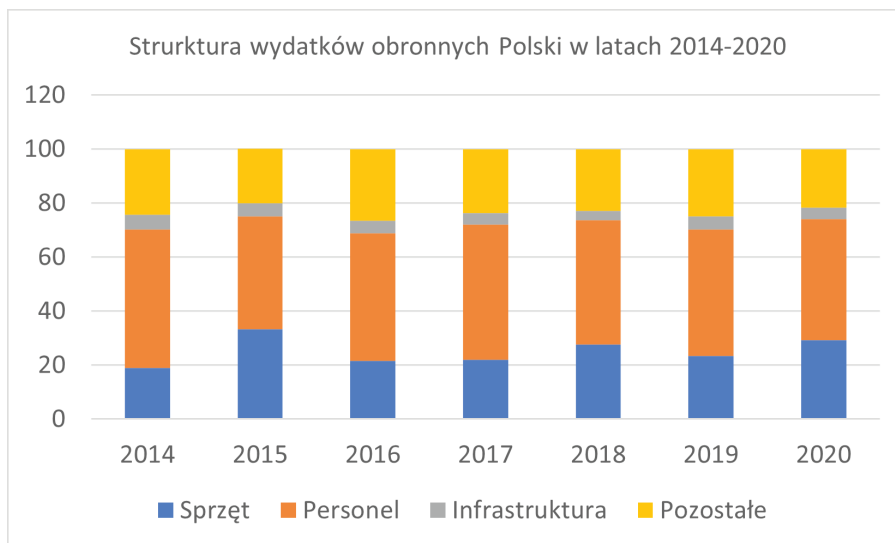
Rys. 1. Wielkość wydatków obronnych Polski w latach 2012-2022 w miliardach złotych
Źródło: Opracowanie własne na podstawie SIPRI Military Expenditure Database (<https://milex.sipri.org/sipri>) i <https://wydatki-obronne.pl/category/2022/>

Warto przeanalizować jaką częścią wszystkich wydatków obronnych na dany rok są wydatki poniesione na zakup wcześniej wspomnianych środków transportowych. Przykładowo, wiemy, że umowa z 1 lipca 2022 roku na zakup 32 śmigłowców AW149 opiewała na kwotę 8,25 mld zł brutto, a łączne wydatki obronne w tym roku wyniosły 57,8 mld zł. Zakup tych śmigłowców pochłonął więc ponad 14% całego budżetu przeznaczanego na ten rok. Jeśli dodamy do tego umowę z 1 grudnia 2022 roku na zakup 29 pojazdów KTO Rosomak WEM na kwotę około 450 mln zł brutto to oznacza to, że procentowy udział wydatków poniesionych w tym roku

na wojskowe środki transportu jest jeszcze wyższy. Można zatem stwierdzić, że Polska przykłada dużą wagę do wyposażenia Sił Zbrojnych w nowoczesne środki transportowe i wydatki na ten cel stanowią ważną część wydatków obronnych.

Wszystko wskazuje na to, że wydatki obronne w najbliższych latach będą znacznie wyższe. Jak wynika z zapowiedzi, jeszcze w 2023 roku wydatki na obronność w Polsce mają sięgnąć 3 proc. PKB, a z wypowiedzi premiera Mateusza Morawieckiego wynika, że może to być nawet 4 proc PKB. Z kolei szef PIS Jarosław Kaczyński zapowiada, że w dłuższej perspektywie czasowej wydatki obronne mogą osiągnąć poziom 5 proc. PKB. Dziennik Die Welt podkreśla, że gdyby udało się osiągnąć taki wynik, Polska byłaby na czele rankingu NATO, prześcigając obecnych liderów, czyli USA i Grecję (<https://www.rp.pl/biznes/art37889931-die-welt-polska-zbroi-sie-najszybciej-w-nato>). Oczywiście przekłada się to na jeszcze lepsze możliwości w zakresie wyposażenia Sił Zbrojnych RP w nowoczesne środki transportowe i po analizie dotychczasowych zakupów można wnioskować, że nadal wiele pieniędzy byłoby przeznaczanych na ten cel.

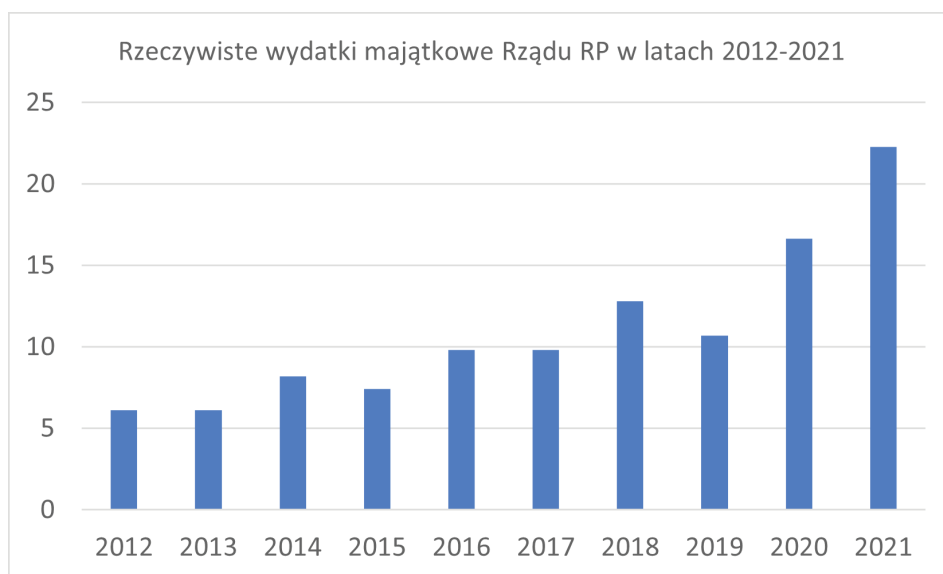
Wydatki na wojskowe środki transportowe kwalifikowane są do grupy wydatków na sprzęt. Warto więc także porównać procentowy udział wydatków na sprzęt w ogólnych wydatkach obronnych Polski, co najłatwiej można zrobić opierając się na wykresie zamieszczonym poniżej. Przedstawia on strukturę wydatków obronnych Polski w latach 2014-2020. Widzimy, że każdego roku na sprzęt przeznaczane jest około 20% całego budżetu. To dość dużo, choć i tak największą część budżetu pochłaniają wydatki osobowe – około 50%.

Rys. 2. Struktura wydatków obronnych Polski w latach 2014-2020

Źródło: NATO, Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2022), 27.06.2022 r., s. 13-14

Istotnych wniosków może dostarczyć także analiza poniższego wykresu obrazującego rzeczywiste wydatki majątkowe Rządu RP w latach 2012-2021. Wydatki majątkowe to pozycja, pod którą księgowane są zarówno środki przeznaczone na sprzęt, jak i na wyposażenie armii, amunicję czy budynki. Z wykresu wynika, że w przypadku tych wydatków istnieje tendencja wzrostowa. W 2012 roku wynosiły niewiele ponad 6 mld zł, a w 2021 roku wynoszą aż ponad 22 mld zł. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że wydatki obronne w roku 2022 wynoszą 57,8 mld zł, oznacza to, że na sprzęt przeznaczane jest około 38% całości tych wydatków, a w 2012 roku było to jedynie niespełna 21%. Świadczy to o tym, iż na przestrzeni lat zmieniło się postrzeganie ważności wydatków majątkowych i dziś są one ważnym punktem budowania odpowiedniego poziomu obronności kraju.

Rys. 3. Rzeczywiste wydatki majątkowe Rządu RP w latach 2012-2021
Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wydatki-obronne.pl/>

Dyskusja

Wszystkie hipotezy postawione na wstępie niniejszej publikacji potwierdziły się. Analiza wyników badań pozwala zaobserwować wyraźny trend do zwiększania wydatków obronnych Polski. Duże wzrosty widać zwłaszcza w ostatnich latach. W tym czasie miało też miejsce podpisanie wielu umów dotyczących pozyskania nowych środków transportowych dla wojska i umowy te opiewały na bardzo duże

kwoty. Wszystko to wskazuje, że zagadnienie dotyczące wydatków obronnych i samej wielkości wydatków ponoszonych na wojskowe środki transportowe wydaje się mieć obecnie większe znaczenie, niż w latach poprzednich, gdyż w obszarze tym czynione są wyraźne zmiany. Zasadnym wydaje się więc podjęcie bardziej szczegółowych dociekań w tym zakresie, które mogą mieć charakter nie tylko naukowy, ale i praktyczny, gdyż mogą dostarczyć wniosków dla dalszych kroków, które sugerowane są do podjęcia w analizowanym zakresie.

Wnioski

Niestabilna sytuacja geopolityczna wymusza zmiany w wydatkach obronnych. Dziś bardziej niż w latach poprzednich przywiązuje się uwagę do utrzymania odpowiedniego poziomu obronności kraju, a aby było to możliwe, potrzeba wielomiliardowych wydatków przede wszystkim na sprzęt wojskowy, w tym również na środki transportowe. Jak podkreśla sam szef MON Mariusz Błaszczak, choć polska armia jest doskonale wyszkolona i posiada niezbędną doświadczenie bojowe, nie jest w stanie prawidłowo realizować powierzonych jej zadań bez nowoczesnego, sprawdzonego sprzętu (<https://www.wojsko-polskie.pl/wyposazenie/>). Stąd też zasadnym wydaje się stwierdzenie, że środki transportu są ważnym punktem w ogólnym planie wydatków obronnych Polski. Obecnie w naszym kraju cały czas czynione są wysiłki na rzecz pozyskania najnowocześniejszych środków transportowych dla wojska. Flota jest rozbudowywana oraz modernizowana. Wszystko wskazuje na to, że w najbliższych latach w dalszym ciągu wiele środków pieniężnych będzie przeznaczanych na ten cel, a ogólne wydatki na obronność wzrosną.

BIBLIOGRAFIA

- [1] 32 śmigłowce AW149 [online]. Dostępne pod adresem: <https://wydatki-obronne.pl/32-smiglowce-aw149/> [dostęp: 08.02.2023].
- [2] Avgeek, 2022, Pierwszy Lockheed C-130H Hercules dotarł do Polski [online]. Rynek Lotniczy. Dostępne pod adresem: <https://www.rynek-lotniczy.pl/wiadomosci/pierwszy-lockheed-c130h-hercules-dotarl-do-polski-14982.html> [dostęp: 07.02.2023].
- [3] Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych, PDIOSS [online]. Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych. Dostępne pod adresem: <https://cdissz.wp.mil.pl/pl/pages/pdioss-2017-11-20-i/> [dostęp: 08.02.2023].
- [4] Dereń, J., 2012. Standaryzacja w siłach zbrojnych sojuszu w aspekcie planowania obronnego NATO. Bezpieczeństwo Teoria i Praktyka nr 3/2012, s. 27-28.
- [5] MILMAG, 2022, Umowa na kolejne wozy ewakuacji medycznej [online]. MILMA The Military Magazine. Dostępne pod adresem: <https://milmag.pl/umowa-na-kolejne-wozy-ewakuacji-medycznej/#:~:text=KTO%20Rosomak-WEM%20przeznaczony%20jest%20do%20zbi%C3%B3rki%20rannych%20z,podstawowych%20czynno%C5%9Bci%20C5%BCyciowych%20przez%20>

- za%C5%82og%C4%99%20pojazdu%20%28Przekazanie%20Rosomak%C3%B3w-S%29 [dostęp: 07.02.2023].
- [6] MON, 2019, 524 miliardy złotych na modernizację Wojska Polskiego do 2035 roku [online]. Ministerstwo Obrony Narodowej. Dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/524-miliardy-zlotych-na-modernizacje-wojska-polskiego-do-2035-roku> [dostęp: 08.08.2023].
- [7] MON, 2021, Kolejne śmigłowce Black Hawk trafią do Sił Zbrojnych RP [online]. Ministerstwo Obrony Narodowej. Dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/kolejne-smiglowce-black-hawk-trafia-do-sil-zbrojnych-rp> [dostęp: 08.02.2023].
- [8] MON, 2022, 32 nowoczesne śmigłowce AW149 dla lotnictwa Wojsk Łądowych [online]. Ministerstwo Obrony Narodowej. Dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/32-nowoczesnych-smiglowcow-aw149-dla-lotnictwa-wojsk-ladowych> [dostęp: 07.02.2023].
- [9] Muczyński, R., 2021. Umowa na kolejne Black Hawki dla Wojsk Specjalnych [online]. MILMAG The Military Magazine. Dostępne pod adresem: <https://milmag.pl/umowa-na-kolejne-black-hawki-dla-wojsk-specjalnych/> [dostęp: 08.02.2023].
- [10] NATO, Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2022), s. 13-14.
- [11] Oziębło, M., Bartosiewicz P., 2016. Wydatki obronne w Polsce w latach 2005-2016. Systemy Logistyczne Wojsk nr 45/2016, s. 148.
- [12] Płaczek, J., 2022. Wydatki wojskowe jako standard oceny poziomu obronności w państwach NATO w latach 2015-2020. W: A. Radomyski, D. Bogusz, D. Górczyński, red. Wybrane aspekty bezpieczeństwa, Dęblin, Wydawnictwo Lotniczej Akademii Wojskowej, s. 82.
- [13] Radomyski, A., Płaczek, J., Wetoszka, A., 2022. Mały słownik z zakresu bezpieczeństwa i obronności. Dęblin: Wydawnictwo Lotniczej Akademii Wojskowej, s. 106 i 125.
- [14] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie militaryzacji, Dz.U.2022.1198
- [15] SIPRI Military Expenditure Database.
- [16] Stańczyk, K., 2015. Racjonalizacja gospodarki finansowej wojska, Warszawa: Ementon, s. 113-114.
- [17] Strembski, M., 2022. Modernizacja techniczna Wojska Polskiego w 2022 roku – samoloty transportowe [online]. Portalmilitarny.pl. Dostępne pod adresem: <https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/powietrze/modernizacja-techniczna-wojska-polskiego-w-2022-roku-samoloty-transportowe/> [dostęp: 07.02.2023].
- [18] Ustawa budżetowa na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r.
- [19] Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie ojczyzny, Dz.U.2022.0.2305.
- [20] Widzyk, A., 2023. Die Welt: Polska zbroi się najszybciej w NATO [online]. Rzeczpospolita. Dostępne pod adresem: <https://www.rp.pl/biznes/art37889931-die-welt-polska-zbroi-sie-najszybciej-w-nato> [dostęp: 07.02.2023].